

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING W71-1972.

23 MEI 1972

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de wet van 14 juli 1961 tot regeling van het herstel der door grof wild aangerichte schade.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De wet van 14 juli 1961, die de algemene beginselen inzake schuld en bewijs grondig heeft gewijzigd, heeft een vermoeden «juris et de jure» ingevoerd ten laste van de houder van het jachtrecht op het bosperceel vanwaar het wild dat de schade aanricht, herkomstig is.

Zij is de landbouwers zeer ten goede gekomen en beschermt hen op afdoende wijze tegen de schadelijke gevolgen van het binnendringende grof wild.

Vóór die wet van toepassing werd, konden de landbouwers nagenoeg geen verhaal nemen op de houders van het jachtrecht, aangezien volgens het burgerlijk recht het bewijs van schuld van een bepaald persoon moet geleverd worden om die persoon aansprakelijk voor de schade te kunnen stellen. Daar het grof wild, en meer bepaald het everzwijn, als rondzwervend werd beschouwd, kon men de houder van het jachtrecht bezwaarlijk aansprakelijk stellen indien men hem geen welbepaalde schuld of een nalatigheid kon aanwrijven.

Bij de toepassing van deze wet zijn nochtans sommige moeilijkheden gerezen, waarvan de [agers en de landbouwers noodzakelijkerwijze het gelag hebben moeten betalen en die als volgt samengevat kunnen worden:

1. - Trage procedure gepaard gaande met hoge kosten.

De procedure, die volgens de wetgever snel en met geringe kosten moest verlopen, werd slechts gedeeltelijk toegepast. Misschien had men kunnen volstaan met dagvaardingen bij aangetekende brief om de soms zeer talrijke houders van het jachtrecht op naburige percelen op te roepen; men maakt echter gebruik van de deurwaardersprocedure. Wanneer men de leden van feitelijke verenigingen moet dagvaarden, zijn de kosten vaak hoger dan het bedrag van de schade. Al verscheidene jaren zijn gedingen ahangig tussen een indrukwekkend aantal als borg opgeroepen personen.

Chambre des Représentants

SESSION 1971-1972..

23 MAI 1972.

PROPOSITION DE LOI

modifiant la loi du 14 juillet 1961 en vue d'assurer la réparation des dégâts causés par le gros gibier.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La loi du 14 juillet 1961, ayant modifié profondément les principes généraux en matière de faute et de preuve, a établi une présomption «juris et de jure» à charge du titulaire du droit de chasse sur la parcelle boisée d'où provient le gibier auteur des dégâts.

Cette loi a rendu de grands services à l'agriculteur en protégeant effectivement l'exploitant contre les conséquences dommageables des incursions du gros gibier.

Jusqu'à l'application de cette loi, les cultivateurs étaient pratiquement sans aucun recours contre les titulaires du droit de chasse, le droit civil imposant l'établissement d'une faute dans le chef d'une personne déterminée pour que cette dernière soit rendue responsable du préjudice. Comme le gros gibier et en particulier le sanglier, était considéré comme nomade, on pouvait difficilement imputer la responsabilité au titulaire de la chasse sans établir une faute précise ou une négligence dans son chef.

Crue loi a cependant présenté, lors de son application, certaines difficultés dont les chasseurs et les cultivateurs ont nécessairement fait les frais et qu'on peut résumer comme suit:

1. - Lenteur de la procédure et caractère onéreux de cette dernière.

La procédure que le législateur a voulu expéditive et peu onéreuse n'a été appliquée qu'en partie. Il eut peut-être suffi de procéder par citation lettre-recommandée pour appeler en intervention les titulaires de chasses voisines parfois très nombreux, mais c'est la procédure par huissier qui est appliquée. Le coût excède souvent le montant du préjudice, lorsqu'on doit citer les membres de sociétés de fait. Des procès sont en cours depuis plusieurs années entre un nombre impressionnant de personnes appelées en garantie.

2. - Ingewikkeld karakter van de procedure en onmogelijkheid om de graad van aansprakelijkheid vast te stellen, tenzij voor verdeling «ex aequo et bono».

De wetgever wenste een eenvoudige procedure, die voor kleine betwistingen door de betrokkenen zelf voor de vrederechter kon gevoerd worden, maar er is een massa dagvaardingen en een onbeschrijflijke warboel uit voortgesproten, telkens als het erop aankomt de geldelijke aansprakelijkheid te verdelen onder de voornaamste gedagvaarde en de als borg opgeroepen personen van nadurige jachtterreinen.

3. - Sommige rechtbanken leggen een deel van de aansprakelijkheid ten laste van de landbouwer die in de nabijheid van bossen heeft gezaaid, omdat hij zogezegd vrijwillig een risico loopt. Deze door de wetgever niet gewilde verdeling maakt de gedingen nog ingewikkelder en ontmoedigt de benadeelden. Deze rechtspraak is strijdig met het vermoeden van schuld «juris et de jure» waarin de wet voorziet.

Er dient dus voorzien te worden in een procedure waarbij de voor de schade aansprakelijke personen gegroepeerd worden in een vereniging van jagers op grof wild, zodat slechts één partij voor de vrederechter gedaagd hoeft te worden. Aldus zouden de als borgstelling bedoelde dagvaardingen alle belang verliezen, daar alleen de jagersvereniging aansprakelijk zou zijn. Meestal zou het bij een verzoemingsprocedure blijven, daar alle bij het geding betrokken partijen er het grootste belang zouden bij hebben tot een vergelijk te komen, om de kosten van een deskundig onderzoek en de verdeling van die kosten in omgekeerde verhouding tot de wederzijdse overdrijvingen te vermijden.

Per slot van rekening komt men daarmee terug tot een regeling die in 1958 aan de wetgever is voorgesteld, namelijk de oprichting van een gemeenschappelijk fonds dat bestemd is voor het schadeloosstellen van de benadeelden. Dat fonds biedt de gelegenheid om te voorzien in een gelijke «gesprekspartner», de jagersvereniging, waarvan verplicht deel zullen uitmaken niet alleen alle jagers, maar ook alle eigenaars van bossen die wensen te ontkomen aan de narigheden van de procedure inzake wildschade. Per slot van rekening is het een collectieve verzekering.

Analyse van de artikelen.

Artikel 1.

Dit artikel beoogt de oprichting van een vereniging van jagers op grof wild per provincie. Het bepaalt de basis van de jaarlijkse bijdragen die aan de houders van het jachtrecht worden gevraagd en stelt die bijdragen vast op het gemiddelde bedrag van het jachtrecht op de domeingoeederen. De jachtovereenkomsten van Staat, provincies en gemeenten moeten immers de referentiebasis vormen voor de bijdrage van de particuliere houders van een jachtrecht.

Art.2.

De jagersvereniging wordt tegelijk de aangewezen gesprekspartner en de enige diensrige verdediger in de vergoedingsprocedure. De vrijwillige verschijning van de afgevaardigde heeft tot doel de jagers automatisch te laten tegenwoordigen en het aanbod tot onmiddellijke schadevergoeding beoogt de verzoening en het aangaan van een deal, uiterlijk bij een bezoek ter plaatse waartoe de vrederechter noodzakelijkerwijs moet overgaan in aanwezigheid van een deskundige.

De waardering van de schade moet voortaan op objectieve wijze geschieden, d.w.z. los van het risico door de

2. - Complication de la procédure et impossibilité de pouvoir établir la part des responsabilités autrement qu'en partage ex aequo et bono.

Alors que le législateur a voulu que la procédure fut simple et puisse être menée, pour les litiges mineurs, par les intéressés eux-mêmes devant le juge de paix, il en est résulté au contraire une multiplicité de citations et un imbroglio indescriptible lorsqu'il s'agit de répartir les responsabilités pécuniaires entre l'assigné principal et les appelés en garantie des chasses voisines.

3. - Certains tribunaux imputent une part de responsabilité au cultivateur qui a établi ses emblavements à proximité des forêts, sous prétexte qu'il prend un risque volontaire. Ce partage non voulu par le législateur achève de compliquer les procès et décourage les préjudiciés. Cette jurisprudence est en contradiction avec la présomption de faute «juris et de jure» prévue par la loi.

Il y a donc lieu de prévoir une procédure groupant les responsables des dommages en un syndicat de chasseurs de gros gibier, de façon à ramener à l'unité la partie à citer devant le juge de paix. De cette façon, les citations en garantie perdraient tout intérêt, le seul responsable étant le syndicat des chasseurs. La plupart du temps, la procédure se limiterait à une séance de conciliation, car chacune des parties intéressées au litige aurait le plus grand intérêt à en terminer à l'amiable, de façon à éviter les dépens d'expertise et le partage de ces frais en raison inverse des exagérations réciproques.

On en revient en somme à un système proposé au législateur en 1958, à savoir la création d'une caisse commune dont l'avoir est destiné à indemniser les préjudiciés. Cette caisse est l'occasion de la création d'un interlocuteur valable: le syndicat des chasseurs, sous la bannière duquel se rangent obligatoirement tous les chasseurs, mais aussi tous les propriétaires de bois désireux d'échapper aux ennuis de la procédure en matière de dégâts de gibier. Il s'agit en somme d'une assurance collective.

Examen des articles.

Article 1.

Cet article tend à constituer par province un syndicat des chasseurs de gros gibier. Il détermine la base des cotisations annuelles demandées aux titulaires du droit de chasse et aligne lesdites cotisations sur la moyenne des taux de locations domaniales. Ce sont en effet les baux de chasse de l'Etat, des provinces et des communes qui doivent servir de référence pour la cotisation des titulaires privés.

Art.2.

Le syndicat des chasseurs devient à la fois l'interlocuteur valable et le seul défenseur utile dans la procédure d'indemnisation. La comparution volontaire du délégué tend à créer un automatisme dans la représentation des chasseurs et l'offre d'indemnisation immédiate vise à la conciliation et à la conclusion d'une transaction, au plus tard, lors de la vue des lieux à laquelle procède nécessairement le juge de paix en présence d'un expert.

L'appréciation du dommage doit désormais être objective, c'est-à-dire indépendante du risque pris par le cultivateur

landbouwer aanvaard door het bezaaien van zijn veld dicht bij een bos en van de ijver waarmee de jager zich op de verdelging van het wild toelegt,

Art. 3.

Wanneer derden een bepaalde fout hebben begaan, zodat vermoed kan worden dat zij gedeeltematig verantwoordelijk zijn voor de schade, treedt de vereniging in de rechten en verplichtingen van de benadeelde, met het oog op het verkrijgen van schadevergoeding.

Om nalatigheid van de jagers bij het verdelgen van het wild tegen te gaan, kan de vereniging jaarlijks verdelgingsklopjachten organiseren.

De statuten en de werkwijze van de vereniging worden bij koninklijk besluit bepaald.

De provincies waar geen grof wild is, noch bossen waar dit wild zich ophoudt, kunnen tijdelijk een afwijking van de wet verkrijgen.

Art. 4.

De bewijzingen moeten, zo spoedig mogelijk, worden beslecht om alle bewijsmiddelen voor het bepalen van de omvang der schade te kunnen aanwenden.

Art. 5.

Het tweede lid van artikel 3 van de wet heeft geen zin meer, aangezien de griffier de vertegenwoordiger van de vereniging in het geding zal betrekken ten behoeve van de gedagvaarde eigenaar.

Art. 6.

De toerekening van de kosten in omgekeerde verhouding tot het aanbod van de partijen heeft tot doel de tegenstanders tot objectiviteit en verzoening te brengen. De vrees om de kosten te moeten dragen van een zonder reden verlengd proces, kan de partijen weer tot redelijkheid brengen.

WETSVOORSTEL

Artikel 1.

In de wet van 14 juli 1961 tot regeling van het hersel der door grof wild aangerichte schade wordt een artikel *ibis* (nieuw) ingevoegd, luidend als volgt :

••Art. *Ibis*. - Er wordt per provincie een algemene vereniging van bossen bejagende jagers opgericht, die belast is met het uitkeren van de verschuldigde vergoedingen voor door het grof wild aan de landbouwteelten aangerichte schade.

Die vereniging bestaat uit alle houders van het jachtrecht, - eigenaars zowel als huurders, - op een bebost terrein, op braakgronden of draslanden, met uitzondering van hen die hun gehele jachtgebied voldoende omheind hebben.

De vereniging heeft rechtspersoonlijkheid.

De gouverneur van de provincie stelt jaarlijks de lijst van de leden der vereniging op. Het fonds der vereniging wordt gestijfd door een jaarlijkse heffing van 10 % op het bedrag der huur van het jachtrecht; voor degenen die eigen gronden bejagen en voor niet verhuurde jachten wordt een

en ensementant son champ à proximité d'un bois et du zèle apporté par le chasseur à la destruction du gibier.

Art. 3.

Lorsque des tiers ont commis une faute déterminée laissant présumer dans leur chef une part de responsabilité dans le sinistre, le syndicat est subrogé au préjudicié dans les droits et obligations de ce dernier en vue de la réparation des dommages et intérêts.

Afin d'éviter des négligences de la part des chasseurs dans les destructions de gibier, le syndicat peut organiser des battues annuelles de destruction.

Les statuts et le fonctionnement du syndicat sont déterminés par arrêté royal.

Les provinces où il n'existe pas de gros gibier ou de bois lui servant d'habitat, pourront obtenir dérogation à la loi, à titre temporaire.

Art. 4.

Il convient de provoquer la liquidation des litiges dans le plus bref délai possible afin de ménager tous éléments de preuve en vue de l'évaluation de l'importance du préjudice.

Art. 5.

Le second alinéa de l'article 3 de la loi n'a plus de raison d'être puisque le propriétaire cité verra mettre à la cause par le greffier, le délégué du syndicat.

Art. 6.

L'imputation des dépens en raison inverse de l'offre des parties a pour but de pousser les antagonistes à l'objectivité et à la conciliation. La crainte de supporter des dépens dans un procès compliqué à plaisir est de nature à ramener les parties à la sagesse.

J. MICHEL..

PROPOSITION DE LOI

Article 1.

Un article *ibis* (nouveau) est inséré dans la loi du 14 juillet 1961 en vue d'assurer la réparation des dégâts causés par le gros gibier.

Art. *ibis*. - Il est constitué par province un syndicat général des chasseurs en forêt chargé de régler les indemnités dues pour dommages causés aux cultures par le gros gibier.

Ce syndicat est composé de tous les titulaires du droit de chasse, propriétaires ou locataires, sur un terrain boisé, sur des friches ou des marais, à l'exception de ceux ayant aménagé une clôture suffisante autour de l'intégralité de leur chasse.

Le syndicat a la personnalité civile.

La liste des membres du syndicat est dressée chaque année par le gouverneur de la province. La caisse du syndicat est alimentée par une cotisation annuelle de 10 % perçue sur le prix du bail de chasse; pour les titulaires de chasses privées et les chasses non louées, il est perçu une parti-

bijdrage geïnd die ten minste gelijk is aan het gemiddelde dat door de houders van domaniale jachten per hectare betaald wordt.»

Art. 2.

Artikel 2 van dezelfde wet wordt vervangen door volgende tekst :

« Dê vordering wordt gebracht vóór de vrederechter van de plaats waar de schade werd veroorzaakt.

De eiser dagvaardt de jagersvereniging, hetzij ten zetel van de vereniging, hetzij in de persoon van de afgevaardigde die de vereniging in ieder arrondissement moet hebben. Indien de eiser een jachthouder dagvaardt, roept de griffier de afgevaardigde van de vereniging bij een gewone aangetekende brief tot de zaak, tenware die afgevaardigde liever vrijwillig verschijnt. De vereniging dient ten laatste bij het bezoek ter plaatse, een werkelijk aanbod tot schadevergoeding te doen.

Indien de rechter de partijen niet kan verzoenen, doet hij uitspraak naar billijkheid, rekening houdend met alle gegevens ter beoordeling van de omvang der schade en zonder rekening te houden met het risico dat de exploitant oploopt of de ijver waarmee de jager zich op de verdelging van het wild toelegt.»

Art. 3.

In dezelfde wet wordt een artikel 2bis (nieuw) ingevoegd, luidend als volgt :

« De vereniging treedt in de rechten welke de op vergoeding gerechtigde persoon heeft ten opzichte van welke derde ook die op andere gronden dan deze wet aansprakelijk is voor de schade.

De vereniging is gemachtigd om, na advies van de inspecteur van waters en bossen en de landbouwkundig ingenieur van het ambtsgebied, jaarlijks een of meer verdelgingsklopjachten te organiseren. Het geschoten wild komt de vereniging ten goede.

De Koning stelt de modelstatuten, de samenstelling, de inningsbevoegdheden en de boekhoudkundige voorschriften van de verenigingen vast. Hij kan een provincie tijdelijk vrijstellen van de oprichting van een vereniging."

Art.4.

In artikel 3, eerste lid, worden de woorden « binnen zes maanden na de schade » vervangen door de woorden « binnen twee maanden na de schade ».

Art. 5.

Het tweede lid van hetzelfde artikel3 vervalt.

Art.6.

Aan hetzelfde artikel 3 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidend als volgt :

« De vrederechter rekent de kosten aan in verhouding tot het verschil tussen het door hem bepaalde bedrag en de vergoeding die enerzijds wordt gevraagd en anderzijds aangeboden. »

5 mei 1972.

cipation atteignant au 11111111TIUla moyenne à l'hectare payée par les titulaires de chasses domaniales.»

Art.2.

L'article 2 de la même loi est remplacé par ce qui suit:

« L'action est portée devant le juge de paix du lieu du dommage.

Le demandeur cite le syndicat des chasseurs, soit au siège de ce dernier, soit en la personne du délégué que le syndicat est tenu d'avoir, dans chaque arrondissement. Si le demandeur cite un titulaire du droit de chasse, le greffier appellera à la cause par simple lettre recommandée, le délégué du syndicat, à moins que ce dernier ne préfère comparaître volontairement. Le syndicat fera offre réelle d'indemnisation au plus tard lors de la vue des lieux,

A défaut de pouvoir concilier les parties, le juge statue en équité, tenant compte de tous éléments d'appréciation de l'importance du dommage sans considérer ni le risque couru par l'exploitant, ni le soin apporté à la destruction du gibier par le chasseur. »

Art. 3.

Un article 2bis (nouveau) libellé comme suit est inséré dans la même loi:

« Le syndicat est subrogé dans les droits dont est titulaire le bénéficiaire de l'indemnité à l'égard de tout tiers responsable du dommage sur d'autres bases que la présente loi.

Le syndicat est autorisé, sur avis de l'inspecteur des eaux et forêts et de l'ingénieur agronome du ressort, à pratiquer une ou plusieurs battues annuelles de destruction. Le gibier abattu lui profitera.

Le Roi déterminera les statuts types, la composition, les pouvoirs de perception et les règles de comptabilité des syndicats. Il pourra dispenser temporairement une province de la constitution d'un syndicat. »

Art.4.

A l'article 3, 1er alinéa, les mots: « dans les six mois du dommage » sont remplacés par les mots : « dans les deux mois du dommage ».

Art. 5.

Au même article 3, le second alinéa est supprimé.

Art.6.

Le même article 3 est complété par un nouvel alinéa libellé comme suit:

« Le juge de paix imputera les dépens proportionnellement à la différence: entre le montant fixé par lui-même et l'indemnité demandée d'une part et offerte de l'autre. »

5 mai 1972.

J. MICHEL,
M. PLASMAN,
G. MARKEY,
V. BARBEAUX,
G. SCHYN5,
E. CHARPENTIER.